

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XXXIX. De formâ & praxi opponendi exceptione[m] præuentionis,
vel causæ coram diuersis iudicibus non tractandæ. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

tentem, vel ordinando coram se ad vltiora procedi, vel si nihil delectat; sed spreta opposita exceptione ad vltiora procedat, illam exceptionem tacite reuicendo, à tali declaratione tam expressa quam tacita datur appellatio. Probatut, quia huiusmodi decreta, quibus Iudex se competentem, aut alium Iudicem incompetentem esse declarat, habent vim sententia definitiua; Bart. in l. quod iussit, num. 9. versic. Quadam est interlocutoria, ff. de re iudic. Marant. in specul. part. 8. in tit. de sententia, n. 43. Mynsinger. centur. 3. obseruat. 35. Quia per talia decreta finitur officium iudicis.

5 Quod procedit, etiam si talis interlocutoria, facta esset in negotio, in quo super materia principali appellatio non esset admissibilis, veluti si ageretur de causa possessorij, in qua regulariter non licet appellare quoad effectum suspensiuum, & tamen in illa causa, licita erit appellatio quoad vtrumque effectum, si Iudex se competentem pronunciauerit cum non deberet. Gratian. de sept. forens. 74. numero 12 & 15.

6 Vnde qui sententiam super competentia, aut incompetencia tulit, & ab ea fuit appellatum, non potest in præiudicium appellationis ad vltiora procedere absque vitio attentatorum; Rebuff. in consil. Reg. tit. de sentent. executor. artic. 2. gloss. 2. numer. 1. & artic. 9. gloss. 6. in fine versic. fallit, tamen. Scacc. de appellat. quest. 17. membr. 6. num. 47. qui tamen, num. 48. dicit hoc procedere, quando Iudex se pronunciat incompetentem & sic negatiue, sed dubitat vtrum hoc sit verum, quando Iudex affirmatiue declarat se competentem, fatetur nihilominus communem hanc esse Doctorum sententiam, vt conclusio procedat tam in affirmatiua, quam negatiua pronuntiatione: vnde non est à communi opinione recedendum.

7 Quarta conclusio. Quia quando duo Iudices præuentione nituntur, & de ea contendunt, & quilibet causam propter præuentionem, aut alia ratione ad se pertinere prætendit, melius & consultius est ad Superiorem pro huius questionis resolutione recurrere, quando vterque est sub eodem Principe vel Superiore, vt diximus supra, parte 1. cap. 12. num. 7. Bosl. de foro compet. num. 104. & Rota dec. 289. n. 15. part. 6. recentior.

8 Idem si Superior ad quem habitus fuit recursus, existente inter istos duos Iudices contentione, propter mutuam præuentionis prætensionem pronuntiet causam ad alterum ex istis duobus iudicibus pertinere, non licebit partibus ab huiusmodi declaratione appellare, cum illarum non interfit, siue vno siue alio iudice iudicante causa tractetur, vtpote quia à quolibet ipsorum sperare possit se iustitiam consequuturum, Angel. in leg. 2. num. 8. versic. Tu da vnam fallentiam singularem, ff. si quis in ius vocat. non ierit. quem sequitur Ruginell. de appellat. §. 2. cap. 3. num. 188.

9 Et hoc locum habet, siue agatur de pluribus iudicibus ordinariis siue delegatis, & siue ad iudicatio causa facta fuerit vni ipsorum per Superiorem, siue per Arbitros iuris hinc inde nominatos. Vt tradit Paul. Anton. Delbene, sing. 13. Nam & arbitrorum electioni hoc casus locum esse posse ostendimus, d. cap. 12. num. 7. sequitur Sanfelice. decis. 5. num. 6. Qui prius decisione 4. declarauerat locum esse appellationi. Sed bene legenti, & consideranti patebit nullam ibi adesse contrarietatem, quia decis. 4. procedit in terminis nostræ tertie conclusionis, in qua diximus locum esse appellationi quando contenditur inter partes, sed in decis. 5. loquitur in ter-

minis quartæ nostræ conclusionis, quando videlicet contentio super præuentione, vel competentia est inter ipsos Iudices, in qua non tractatur de interesse partium.

Quinta conclusio. Si iudicatum fuerit causam criminali remittendam esse ad Iudicem domicilij rei conuenti, aut quid simile, fiscus non poterit appellare. Ita docet Scacc. de appellat. quest. 17. limit. 49. num. 5. Carauit. super ruiib. magn. cur. Rit. 258. sub num. 2. dicens ita obseruari.

Sexta conclusio. Si non sit contentio inter duos iudices, sed inter diuersas iurisdictiones, veluti si Episcopus petat aliquam causam ad se remitti, quia prætendit se præuentione in cognitione alicuius delicti quod est mixti fori, seu etiam ratione iurisdictionis ordinariæ. Aut si Baro aliquis causam ad suos Officiales remitti petierit, hoc casu si remissio causæ fuerit denegata, & Superior talis sit, vt ab eius sententia possit appellari, dabitur Episcopo, vel Baroni, aut alteri de iurisdictione sua contententi appellatio, etiam suspensiuæ, quia agitur de grauamine quod in sententia definitiua reparari non potest. Carauit. ritu 259. num. 19. versic. Intellige tamen. Sanfelice. decis. 4. num. 91.

CAPVT XXXIX.

ARGVMENTVM.

De formâ & praxi opponendi exceptionem præuentionis, vel causæ coram diuersis iudicibus non tractandæ. Quo tempore istæ exceptiones opponi possint, & quæ sit differentia inter exceptionem præuentionis, & incompetentiæ iudicis. Et de eo qui fuit contumax coram primo Iudice, quod non possit opponere de præuentione in secundo iudicio præuentione.

SVMMARIVM.

- 1 Si non opponatur de præuentione, processus secundum Iudicis præuentionis validus est, si aliunde sit competens.
- 2 Explicatur locus obscurus Baldi in l. nulli, Cod. de iudic.
- 3 De præuentione opponi debet ante litem contestatam, alias non potest amplius allegari, & numero 7.
- 4 Quando præuentionis non est clara, sub quâ verborum formulâ pars illam opponere debeat, & numero 6.
- 5 Si Iudex non admittat exceptionem præuentionis, datur appellatio.
- 6 Præuentionis causa non tollit competentiam iudicis, sed illam tantum elidit.
- 7 Exceptio præuentionis debet opponi coram Iudice præuentione, ita tamen vt illam proponens non fuerit contumax coram Iudice præuentione.

QUESTIO ista respicit formam & praxim opponendi exceptionem præuentionis coram Iudice: Hac in re Bald. in l. nulli, num. 3. C. de iudic. in vers. Quaro hic duo iudices. videtur satis obscure loqui, dum dicit, quod si duo iudices de eodem deli-

delicto inquirunt, unus debet remittere cognitionem ad alium, quando non constat de prauentione; nam tunc ille qui prauenit est potior. Deinde subiungit Bald. Breuiter dico quod sic. Alias se impediunt. Vnde debet esse cautus, quod non opponat exceptionem prauentionis, sed opponat exceptionem apud eundem iudicem faciendae remissionis. Quod si non opponit, sibi imputet, quia processus tenet; & hoc dicit colligi ex notatis per Innocent. in c. cum M. Ferrariensis de consti. Hec dicta Baldi in hunc sensum capienda ex ultimo post. Felin. in dicto c. cum M. Ferrariensis, num. 25. vers. Et de predictis verbis Innocentij. Videlicet, quod quando reus coram alio iudice pro eadem causa citatus, ignorat, vel dubitat quis ex duobus iudicibus prauenerit, non debet opponere de prauentione, quia forsitan illam probare non posset, & ita frustra iudicem offenderet, cuius iurisdictionem inutiliter declinat. Sed non negat Baldus, quin si constaret de prauentione, posset illius exceptio ante litem contestatam proponi, ut tenet idem Bald. in Authent. sed non iure C. de seruis fugi. num. 9. vers. Sed pone quod in ciuitate. Perusij. & dicens quod si non opponatur de prauentione ante litem contestatam, tenebit processus vtriusque iudicis. Quod etiam idem tradit in l. peremptorias, in fine, C. sententiam rescindendi non posse. Quando igitur non constat de prauentione, reus non debet de illa excipere, sed debet uti his vel similibus verbis. Causa ista super eadem re, pendet coram alio iudice coram quo fui vocatus. Ego non debeo pro eadem re litigare coram diuersis iudicibus, hoc enim mihi damnosum, & laboriosum esset. Et si quis hac de causa appellaret a iudice hanc exceptionem non admittente, legitima esset appellatio. l. 2. ff. de quib. reb. ad eund. iudic. eatur. Et probatur per text. in l. si pariter, 9. ff. de liber. caus. Ita docet Innocent. in dicto cap. cum M. Ferrariensis, num. 12. de constitutionibus.

¶ Ex quibus, quatuor illationes colligit Felin. loco citato. Prima est, quod nihil debet dici de prauentione, si de ea non constat, sed solum opponendum est, quod citatus non tenetur pro eadem re, coram duobus iudicibus diuersis litigare. Quia non debet ostendere inclinationem ad vnum potius iudicem quam ad alium, si non sit omnimodo certus de prauentione. ¶ Secunda, quod reus debet esse cautus, ut opponat hanc exceptionem, siue prauentionis, siue remissionis causae ante litem contestatam. Nam postea non admitteretur illam opponens. ¶ Tertia illatio est. Ut non debeat exceptio incompetentiae iudicis hoc casu proponi, male enim opponeretur, cum ambo iudices sint competentes. Prauentio siquidem non tollit impotentiam, sed illam dumtaxat elidit: secundum Angel. in leg. si quis posteaquam 7. ff. de iudic. num. 1. Vbi dicit quod Aduocatus debet esse cautus in forma excipiendi, ut non excipiat de incompetentia iudicis, quia exciperet ineptè, cum sit competens; nec debet petere se remitti ad primum iudicem, quia exciperet ineptè hoc etiam casum, cum non habeat priuilegium fori, vnde succumbet propter ineptitudinem; sed debet simpliciter obicere contra processum secundi iudicis, allegando quod eius iurisdicção est prauenta propter iurisdictionem alterius praeambulam. Quod intellige, ut verum sit, quando certa est prauentio, si enim illa dubia est, debet solum dicere se non tene-ri coram diuersis iudicibus pro eadem re litigare, cum duplici expensa & incommodo, ut dictum est.

¶ Quarta illatio est, quod sicut non sufficit de prauentione tractare coram iudice praueniente; sed

prauentionis exceptio debet omnino opponi coram secundo iudice seu prauento, alioquin secundus iste iudex quantumvis prauentus, in contumaciam citati & non comparentis, seu ipso comparente & prauentionis exceptionem non opponente, procederet ad vltiora in causa, & eius processus esset validus & legitimus, ut alias saepe diximus. Ita & è conuerso, si citatus non compareat coram primo iudice praueniente; sed fuerit contumax in iudicio iam cepto & prauento, & postea conueniatur coram secundo iudice, non poterit coram isto secundo dicere & opponere quod causa est prauenta coram primo: quod notandum, ex Bartol. in l. sepulchri. vers. circa primum est videndum, ff. de sepulch. violato. Felin. in cap. ex tenore 16. num. 15. de rescriptis.

Sed vtrum saltem purgata contumacia coram primo, citatus possit audiri excipiens de prauentione coram secundo iudice, maior est dubitatio quae sequenti capite resoluenda erit.

CAPVT XL.

ARGVMENTVM.

Quando reus in ius vocatus fuit contumax coram primo iudice, vtrum purgata contumacia, & resectis expensis, possit opponere exceptionem prauentionis coram secundo. Et quae sit hac in re differentia inter citationem executioni demandatam, vel solum decretum de citando factum per iudicem ordinarium, vel delegatum. Vtrum per monitorium iudicis, oriatur prauentio, & quae hoc casu ad effectum prauentionis interuenire debeant. Relatio nunciij citantis, vel monitorium exequentis, quomodo concipienda sit. Et vtrum post obtentum monitorium, non tamen executioni demandatum, possit alius iudex adiri, & quid in actore.

SVMMARIVM.

- 1 Reus purgata contumacia primi iudicij, audiendum esse coram secundo iudice in exceptione prauentionis, ex multorum sententia; sed alij distinctione videntur: vide resolutionem, num. 15. & sequentibus; & num. 20.
- 2 Exceptio prauentionis, non oritur nisi citatio fuerit in actis reproducta, & accusata contumacia.
- 3 Ad effectum perpetuandae iurisdictionis, sufficit decretum de citando, non tamen ad effectum prauentionis, & quae sit in hoc differentia.
- 4 In actibus voluntaria iurisdictionis sufficit sola interpellatio, etiam extrajudicialis, ad inducendam prauentionem.
- 5 Gratiani locus discept. Forens. cap. 639. n. 1. expli-catur.
- 6 Quando actor est contumax, & citatio fuit circumducta, nulla est prauentio, nec litis pendencia, & num. 9.
- 7 Reus citatus, si non compareat in termino, debet a iudice aliquantulum expectari, sed non actor.

8 Quando